

Vergaderjaar 1994–1995

23 900 X

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1995

Nr. 95

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 28 juni 1995

De vaste commissie voor Defensie¹ heeft over de brief van de staatssecretaris van Defensie over het situatierapport over de behoefte aan een Command & Control systeem voor de luchtverdediging bij de Koninklijke landmacht (kamerstuk 23 900-X, nr. 82) enkele vragen aan de regering voorgelegd.

De regering heeft de vragen beantwoord bij brief van 28 juni 1995. Vragen en antwoorden zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Korthals

De griffier van de commissie,
Teunissen

¹ Samenstelling:

Leden: Mateman (CDA), Wolters (CDA), Korthals (VVD), voorzitter, Weisglas (VVD), H. Vos (PvdA), Van den Berg (SGP), Van Traa (PvdA), Van Gelder (PvdA), Zijlstra (PvdA), Hillen (CDA), Valk (PvdA), Sipkes (GroenLinks), Van Hoof (VVD), Hoekema (D66), Bukman (CDA), ondervoorzitter, Leerkes (U55+), De Koning (D66), Voûte-Droste (VVD), Van den Bos (D66), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Verkerk (VERK), Van Waning (D66), Sterk (PvdA), Van den Doel (VVD) en vacature CD.

Plv. leden: Terpstra (CDA), Beinema (CDA), Van Rey (VVD), Van Heemskerck Pillis-Duvekot (VVD), Dijkman (PvdA), Van Middelkoop (GPV), Houda (PvdA), Middel (PvdA), Oudkerk (PvdA), Verhagen (CDA), Woltjer (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Hoogervorst (VVD), Ter Veer (D66), Mulder-van Dam (CDA), Stellingwerf (RPF), De Hoop Scheffer (CDA), Hessing (VVD), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Wingerden (WING), Roethof (D66), Rehwinkel (PvdA), Keur (VVD) en Marijnissen (SP).

1

Kan worden aangegeven hoe men is gekomen tot de vaststelling dat er behoefte is aan acht sensoren voor het TICCS?

De behoefte is gebaseerd op een TNO-studie voor het Nederlandse legerkorps die is vertaald naar de huidige Nederlandse divisie. Daarbij is onder meer gekeken naar de grootte van het divisiegebied en de ontplooiing van de daarin optredende eenheden.

2

«TICCS» maakt zoveel mogelijk gebruik van binnen de Koninklijke Landmacht aanwezige communicatie-apparatuur. Kan nadere informatie worden gegeven over reeds bestaande en over nieuwe elementen voor een aan te schaffen Command and Control systeem?

Ten behoeve van de Command and Control in het luchtverdedigings-systeem wordt gebruik gemaakt van de nu instromende radio-apparatuur FM-9000. Deze radio wordt nu alleen gebruikt voor spraakverbindingen, maar wordt vanaf invoering van TICCS ook gebruikt voor datatransmissie. Binnen het project TICCS valt ook de verwerving van communicatie-apparatuur voor de aansluiting op andere luchtverdedigings Command and Control systemen zoals het Duitse «Heeres Flugabwehr Aufklärungs- und Führungs»-systeem en de AWACS.

3

Op welke termijn wordt de Kamer geïnformeerd over het verbeterings-programma van het gepantserde kanonsysteem PRTL en eventueel van de Flycatcher?

Ik verwacht u dit najaar nader te kunnen informeren over de voortgang van het project Gevechtswaarde Instandhouding PRTL. (Zie verder vraag 7 van D66)

4

Welk systeem gebruikt Duitsland? Heeft dit systeem een vergelijkbaar technisch niveau als het beoogde TICCS?

Duitsland heeft voor zijn landmacht een beperkt gedeelte van een luchtverdedigings Command and Control ingevoerd, het zogenaamde «Heeres Flugabwehr Aufklärungs- und Führungs»-systeem. Aanvulling met de overige essentiële delen (radars voor de brigadegebieden, communicatie e.d.) zal – voorzover nu bekend – begin volgende eeuw volgen. In de voorstudiefase zullen de mogelijkheden voor samenwerking diepgaand worden onderzocht. Omdat TICCS en het Duitse systeem zullen voldoen aan de Navo-eisen voor interoperabiliteit, is een geïntegreerd optreden van het luchtverdedigingssysteem in het Duits/Nederlandse legerkorps gewaarborgd.

5

Over welk systeem beschikken de overige Nato Lidstaten?

Verenigd Koninkrijk: een commandovoeringssysteem met communicatie- en dataverwerkingsapparatuur (ADCIS = Air Defence Command and Information System).

Noorwegen: Norwegian Army Low Level Air Defence System (NALLADS), een netwerk van eenvoudige radars t.b.v. de aansturing van draagbare luchtverdedigingsraketten, vergelijkbaar met Stinger.

Denemarken: Danish Army Low Level Air Defence System (DALLADS), een volledig netwerk met Franse radars voor groot en klein bereik t.b.v. de aansturing van het draagbare systeem Stinger op driepoot.

Frankrijk: SAMANTHA en MARTHA, radarsystemen met een kort bereik voor de aansturing van ROLAND (raketsysteem met kort bereik) en MISTRAL (een Stingerachtige) in diverse configuraties.

Verenigde Staten: Forward Area Air Defence System (FAADS), in ontwikkeling.

6

Hoe is een TICCS eenheid opgebouwd? Is het een mobiel systeem? Maakt de dataverwerkingsapparatuur er deel van uit?

TICCS bestaat uit de volgende elementen:

- radarsensoren met dataverwerkings- en communicatiecapaciteit voor het opbouwen en verspreiden van een luchtbeeld;
- dataverwerkingscapaciteit in de commandovoeringselementen met daarbij behorende communicatiemiddelen;
- dataverwerkingsapparatuur, geïntegreerd in de wapensystemen voor ontvangst en verwerking van luchtbeeld- en commandovoeringsinformatie.

Het gehele systeem is mobiel, omdat alle elementen zijn geplaatst op voertuigen.

7

Welke voorzieningen moeten worden getroffen om TICCS te kunnen invoeren?

Behalve verwerving van de dataverwerkingsapparatuur en ontwikkeling van de software is aanpassing van de wapensystemen nodig. Deze aanpassing maakt, voor zover het de rekencapaciteit en beeldscherm-specificaties voor de PRTL betreft, deel uit van het project «gevechtswaarde instandhouding PRTL». De fondsen hiervoor zijn gereserveerd onder het project TICCS. Bij de overige wapensystemen worden de voorzieningen tijdens latere verbeteringsprogramma's of bij nieuwe aanschaf gerealiseerd (zie ook vraag 7).

8

Is een verwerkingssnelheid van 6 seconden voldoende gezien de command & control systemen van andere staten? Biedt TICCS de mogelijkheid deze snelheid op termijn te verhogen?

De geëiste verwerkingssnelheid van zes seconden is gerelateerd aan de tijd die het systeem nodig heeft voor detectie, identificatie, verzending en verwerking van de luchtbeeldinformatie. Andere Command and Control systemen hanteren vrijwel dezelfde tijds marge. Op grond van verwachte ontwikkelingen in de techniek, zowel wat betreft de radar als de capaciteit van een mogelijke tegenstander, is een hogere snelheid op termijn waarschijnlijk niet nodig.

9

In hoeverre kan een radar van bijvoorbeeld de Patriot onderdeel zijn van TICCS?

De radar van het PATRIOT-systeem voldoet niet aan de vereiste karakteristieken voor TICCS en kan daarom niet als unieke sensor worden toegepast. In de komende jaren wordt technisch uitgewerkt hoe de geleide wapeneenheden van de Koninklijke Luchtmacht verbonden kunnen worden met TICCS. Daarbij wordt onder meer bekeken in hoeverre het radarbeeld van PATRIOT bruikbaar is.

10

Waarom moet de technische en operationele staat van de Flycatcher «eventueel» op het vereiste niveau gehandhaafd worden en die van de PRTL hoe dan ook?

In verband met de voorziene behoefte aan wapensystemen met een bereik tot circa tien kilometer is het nog onzeker of de Flycatcher op termijn in de bewapening zal blijven. Het in de bewapening houden van de PRTL (na de gevechtswaarde instandhouding) staat niet ter discussie.

11

Zal internationale samenwerking kostenbesparend werken?

In de voorstudiefase zal nader worden onderzocht in hoeverre internationale samenwerking met in elk geval Duitsland kan leiden tot kostenbesparing.

12

Hoe ziet de gelaagde luchtverdediging er uit? Staat het concept toe dat de mobiliteit van de Koninklijke landmacht in voldoende mate gewaarborgd wordt? (blz. 1)

Een gelaagde luchtverdediging bestaat in beginsel uit drie lagen. De eerste laag bestaat uit geleide wapens (PATRIOT en HAWK) en/of luchtverdedigingsvliegtuigen, die over een groot gebied een paraplu leggen ter bestrijding van doelen op middelbare en grotere hoogte. Aangezien deze paraplu plaatselijk doorbroken of «ondervlogen» kan worden, dienen conform de Navo-doctrine eenheden te beschikken over een eigen aanvullende luchtverdediging. Omdat vliegtuigen op verschillende manieren kunnen aanvallen, beschikken de eenheden over de volgende twee lagen:

- wapensystemen met een zeer korte dracht (4–5 km), die vooral de zeer laag naderende en daardoor plotseling opduikende vliegtuigen en helikopters bestrijden;

- wapensystemen met een korte dracht (8–12 km), die daar overheen een beperkte «paraplu» leggen en vliegtuigen/helikopters bestrijden die hun wapens vanaf afstanden tot ongeveer 10 km inzetten.

Het systeem is voldoende mobiel om de landmachteenheden te kunnen volgen.

13

Kan in het bijzonder de luchtmobiele brigade onder zo'n paraplu-systeem gebracht worden? Zijn er internationaal afspraken over een bepaalde mate van standaardisatie? (blz. 2)

Wanneer de luchtmobiele brigade optreedt in divisieverband, kan zij onder de complete gelaagde luchtverdediging worden gebracht. Als de brigade zelfstandig moet optreden, opereert zij onder de paraplu van de geleide wapens en/of vliegtuigen en zal zij voor de lokale luchtverdediging aangewezen zijn op haar Stingerteams, die daartoe over een eigen (beperkte) waarschuwingsradar zullen beschikken.

Deze wijze van optreden past in de Navo-doctrine en wordt per internationale operatie verder uitgewerkt. In Navo-verband is tevens een overeenkomst gesloten over de technische koppeling tussen luchtverdedigings Command and Control systemen van de landstrijdkrachten. Duitsland en de Verenigde Staten zijn de eerste landen die daarvoor een prototype hebben ontwikkeld.

Wat zijn de concrete uitgangspunten voor de voorstudie?

- Concrete uitgangspunten voor de voorstudie zijn:
- maximaal gebruik van in de Koninklijke landmacht beschikbaar materieel (voertuigen, communicatie-apparatuur);
 - geen eigen ontwikkeling; zo mogelijk aansluiting bij Navo-partners bij de verwerving van TICCS-radars, met prioriteit voor samenwerking met Duitsland;
 - optimaal aansluiten op de software van Duitsland i.v.m. de verdergaande integratie;
 - de acht systemen binnen TICCS moeten afzonderlijk kunnen worden ingezet ter ondersteuning van kleinere eenheden, bijvoorbeeld bij crisisbeheersingsoperaties.